

Feedback georganiseerde stakeholders

Stakeholder	Opmerking	Reactie gemeente	Aanpassing
RoerOmEnergie/ Buurtwarmte Limburg	<i>Manifest Energie Samen toegestuurd als bijlage naar de gemeente</i> Het manifest is opgesteld door de gezamenlijke energievoerders in Nederland met tot doel aandacht te vragen voor bewonersparticipatie en (financiële) deelname van bewoners in de duurzame aardgasvrije oplossingen. Bijvoorbeeld via een warmteschap, een nieuwe term die als het aan Energie Samen ligt ook in de nieuwe warmtewet wordt vastgelegd. Vele onderzoeken (ook uit het programma aardgasvrije wijken) geven immers aan dat oplossingen ontwikkeld samen met bewoners veel beter groeien dan oplossingen die top down worden aangevlogen. Het idee dat warmte een algemeen goed is waar zorgvuldig samen mee moet worden omgesprongen spreekt mij enorm aan. Ik denk dat het goed is om een aantal elementen uit het manifest over te nemen in de tekst van de TVW. Niet om daarmee vast te leggen dat bijvoorbeeld financiële participatie in bijvoorbeeld het SER door bewoners nu besloten is, maar wel om de lezer ook aan te geven dat dit soort zaken onderzocht worden in Nederland. De lezers kunnen dan ook gaan nadenken over hun eigen rol. Omdat de TVW vooral een visie en een koers	Is ter kennisgeving aangenomen en zal ook worden meegenomen in het vervolgtraject. Dit is relevant voor de vervolgstappen van de TVW. Zeker tijdens het onderzoek dat uitgevoerd zal worden in de verkenningbuurten om te bepalen waar we gaan starten met een Wijkuitvoeringsplan (WUP) (bijvoorbeeld het punt "Geef een wijk met een lokaal initiatief prioriteit"). Ook voor de aanpak en uitvoering van de WUP zelf en het ontwikkelen van een generieke aanpak zal dit van toepassing zijn.	Tekst toegevoegd over hoe we als gemeente omgaan met bewonersinitiatieven in paragraaf 4.5.

	aangeeft is het denk ik goed dat ook aan deze ontwikkeling in Nederland aandacht wordt besteed. In de uitvraag voor de SER is zelfs aandacht besteed aan de samenwerking met de energiecoöperatie rondom eigendom. Ik kan me niet herinneren dat dit antwoord nu in de tekst zo benoemd wordt. De reden voor het versturen van dit manifest aan jullie is het verschijnen van de TVW Parkstad zonder dat aandacht besteed werd aan (financiële) participatie in de duurzame oplossingen. Dat is denk ik een gemiste kans. Zie je kans een aantal zaken in de tekst rond participatie te verwerken? Op dit moment werkt Buurtwarmte van Energie Samen met 10 groepen samen waarin vergaande (financiële) deelname door inwoners wordt onderzocht. Gedeeltelijk binnen de PAW wijken maar ook daarbuiten. <u>Van 9 november:</u> Het hoofdstuk ambitie (hfst 2,5 en blz 12 en dus ook de tekst in de samenvatting) klopt voor mijn gevoel niet. Ik heb geen idee wat er nu wordt gezegd en dat lijkt me niet de bedoeling. Graag anders verwoorden tenzij het de bedoeling is om een verwarrende ambitie uit te stralen. Er moet in Nederland nu 49% CO₂ worden bespaard wat binnenkort naar 55% wordt bijgesteld als Nederland de nieuwe Europese doelen gaat volgen. Dan is 20% gas besparen niet ambitieus en zeker niet genoeg. Het doel is 20% van de woningen	De doelstelling voor een CO₂-reductie van 55% in 2030 is breder dan alleen het aardgasvrij maken van de gebouwde omgeving. De besparing van 20% wordt zowel behaald door een deel van de woningen volledig aardgasvrij te maken als door woningen aardgasvrij-ready te maken. De besparing die hiermee wordt behaald is hetzelfde als wanneer 20% van de woningen volledig aardgasvrij is.	
--	---	--	--

	aardgas vrij én 25% besparing op CO2. Het is niet óf óf in mijn interpretatie. Het warmtenetwerk van de SER is gepland voor 2030 te worden gerealiseerd dus in dit niveau van plannen zouden die 500 woningen gewoon aardgasvrij moeten/kunnen zijn . Tabel 1 op pagina 14 kan ik niet begrijpen. Een elektrische CV ketel verbruikt 4 maal meer stroom dan een elektrische warmtepomp maar heeft voor alle kolommen dezelfde aantal euro's. Dat kan niet kloppen. Hetzelfde geldt voor IR panelen. Die zouden goedkoper moeten zijn in aanschaf en meer stroom gebruiken in gebruik maar alle euros zijn hetzelfde. In hoofdstuk 3,6 wordt over de verkenningsbuurten gezegd dat het collectieve aanpak is maar later blijkt in 3.6.1 dat de warmtekoers All-electric WP is. Niet echt collectief maar individueel, waarbij je natuurlijk wel collectieve inkoop kan doen maar het gebruik van het woord collectief vind ik verwarrend. Misschien beter wijkgericht dan collectief. Goed dat voorbeeldwoningen worden genoemd, maar die zag ik later niet genoemd in het participatie en communicatie plan. Daar kunnen deze woningen echt een positieve rol spelen. In de Kastelenbuurt (pagina 18) is net het wegdek vernieuwd. Niet echt het moment om een warmtenet	Het klopt dat deels dat de tabel multi-interpretabel is. Deze is niet gemaakt om exacte wetenschap te pretenderen maar de onderlinge verschillen enigszins inzichtelijk te maken. Er is inderdaad een verschil tussen collectieve systemen/ warmtevoorziening en collectieve aanpakken. Wijkgericht suggereert dat het een gebiedsgerichte aanpak is die voor een hele wijk geldt. Het zou ook voor een paar straten kunnen gelden of gemeentebreed. We hebben collectieve aanpak nu veranderd in gezamenlijke aanpak. Is ter kennisgeving aangenomen en zal ook worden meegenomen in het vervolgtraject:	Voor een aantal aspecten aangepast. Collectieve aanpak vervangen door gezamenlijke aanpak.
--	--	--	--

	te gaan aanleggen. Dit lijkt eerder ontkoppelen dan meekoppelen. Ik mis in de warmtekoers (bladzijde 16) een tabel met de wijken en de warmtekoers die wordt verwacht. Dat zal best op de site van de stormpas komen, maar ik zou toch in dit hoofdstuk deze tabel noemen. Uiteindelijk is iedereen in zijn eigen wijk geïnteresseerd en hoewel ik al meer dan 35 jaar in Roermond woon herken ik mijn wijk niet in figuur 3 door de dikte van de kleuren. In figuur 3 zijn er grote gebieden aangegeven als MT-net, collectief. Collectieve warmteoplossingen werken het beste bij een grote deelnemers%. Toch wordt in deze gebieden grote hoeveelheden woningen op Groengas of waterstof gezet waarbij deze woningen dan niet mee doen met het warmtenetwerk. Zo lijkt het in elk geval. Deze aanname maakt het warmtenetwerk bij voorbaat als onrendabel denk ik. In de tekst wordt niet genoemd dat ook bij groen gas de hybride warmtepomp oplossing gebruikt gaat worden. Er zijn in Nederland vrijwel geen gebieden waar de laagste kosten de gewone CV ketel zijn , het is vrijwel altijd hybride ketel. Of is dat in Roermond anders? De opmerking over standaard isolatie die juist op deze woningvoorraad	de gesprekken in de verkenningsbuurten. Mocht daaruit blijken dat het niet verstandig is om in een bepaalde buurt te starten of bijvoorbeeld alleen te richten op energiebesparing, dan kan dat het besluit voor het vervolg zijn. Dit is naar onze mening te uitgebreid voor de rapportage en zal inderdaad een plek krijgen binnen de storymaps. De warmtenetten zijn niet gebonden aan buurtgrenzen. Warmtenetten kunnen meerdere buurten of delen van buurten bedekken, terwijl een ander deel van de buurt is aangewezen op waterstof of groen gas. De warmtekoers geeft een indicatie van de meest logische en op basis van de Leidraad maatschappelijk goedkoopste warmtekoers op buurtniveau. In het vervolgproces wordt onderzocht of een warmtenet daadwerkelijk mogelijk is. Wat uiteindelijk de oplossing gaat zijn, staat niet in figuur 3 weergegeven. Dit is slechts de analyse van een aannemelijke en maatschappelijk	
--	--	---	--

	slaat, zou ook in dit stuk tekst op zijn plek zijn. In hfst 3.6.2 wordt benoemd dat bij de realisatie van een warmtenetwerk de woningen niet verder dan label D hoeven te worden geïsoleerd. Toch dient van overheidswege de isolatie standaard die in 2021 is gepubliceerd te worden gevolgd. Die beschrijft dat woningen van na de oorlog tot label B moeten worden geïsoleerd en alleen de woningen van voor 1945 op Label D mogen blijven hangen. Ik vind het niet verstandig nu voor een aantal wijken te suggereren dat verder isoleren niet nodig is. De Standaard woning isolatie richt zich op haalbaarheid en betaalbaarheid in combinatie met de te realiseren CO2 besparing. Waarom zou Roermond willen afwijken van de landelijke standaard? Kwa planning en MCA komen er nogal wat wijken in de verkenning waar gemiddeld een laag inkomen is. Terwijl in wijken met hogere inkomens de mensen meer mogelijkheden hebben om ook echt wat te gaan doen, succesvolle voorbeelden te realiseren als inspiratie voor anderen. Ik had persoonlijk ook een verkenningswijk met hogere inkomens verwacht. Goed dat er voldoende aandacht is voor energiearmoede hoewel het na lezen voor de lezer niet duidelijk wordt waaraan	goedkoopste oplossing. De oplossing kan dus inderdaad hybride systemen zijn Dat voor warmtelevering op middentemperatuur minder streng hoeft te worden geïsoleerd is een minimale technische vereiste. Zo goed mogelijk isoleren is altijd wenselijk, alles wat je bespaart hoeft je namelijk niet op te wekken. Inkomen is slechts een van de factoren die is meegenomen in de MCA, naast bijv. de aanwezigheid van bronnen en het	Opmerking over isolatie voor warmtelevering op middentemperatuur genuanceerd (p. 20 & 21).
--	---	--	---

	gedacht wordt. Ikzelf ben grot voorstander van wijkbedrijven waarbij de hogere werkeloosheid wordt gecombineerd met isolatiewerkzaamheden uitvoeren door de wijkbewoners (na training en onder supervisie). Met het oog op de tekorten van personeel is dit volgens mij een goede weg. Ik heb hem niet gelezen in het stuk. LSA, lid van de Participatiecoalitie, doet op dit gebied mooie pilots in de grote steden. Ik vond het jammer dat dit soort voorbeelden niet wordt genoemd (kan de mensen ook op ideeën brengen) maar dat in algemene zin wordt benoemd dat het in de kinderschoenen staat. Ook in de Trouw duurzame top 100 stonden inspirerende voorbeelden van groepen vrijwilligers die in de wijken waar het nodig is de mensen actief helpen zonder dat het de bewoners geld kost. Ik kan me voorstellen dat samen met wel.kom zo'n programma wordt opgezet. Het al noemen van dit soort zaken kan inspireren. Planning pagina 21. Er wordt gesteld dat er met 1 WUP wordt gestart. Omdat de gemeente PAW subsidie heeft gekregen lijkt een WUP in Tegelarijveld bijna onvermijdbaar. Of wordt dat niet zo beleefd. Is die ene WUP in- of exclusief SER? Mooie website van Son en Breugel. Dat gaat mijns inziens goed werken! Maar deze wordt niet genoemd in	aandeel corporatiebezit (zie bijlage 2). Uw suggestie zal worden meegenomen in het vervolgtraject.	
--	--	--	--

	hfst 4.1. Is dat bewust? Hij wordt wel genoemd bij conclusies op pagina 26 maar is de Storymaps nu een conclusie? Algemeen: De Participatiecoalitie ondersteunt in Nederland met subsidie van de overheid de samenwerking tussen gemeentes en bewonersinitiatieven. Een maat voor deze samenwerking is het meten van het aantal samenwerkingsovereenkomsten. Energiecoöperatie Roerom Energie wil graag samen met de gemeente Roermond werken aan de doelen en planning in de TvW. Het liefst aan de hand van een samenwerkingsovereenkomst die duidelijk aangeeft wat de rollen van eenieder zijn en hoe overlegd en samengewerkt wordt en welke gelden beschikbaar zijn. De samenwerking tussen de gemeente en de energiecoöperatie is goed op dit moment, maar nog ad hoc en niet gestructureerd. Vanuit de energiecoöperatie zouden we graag over een samenwerkingsovereenkomst willen spreken en die in de planning terug zien. Op pagina 30 wordt over de rol van de gemeente gesproken. Op de PAW site staan bijvoorbeeld deze rollen genoemd (maar er zijn ook andere modellen) : • De afwachtende regisseur • De procesregisseur • De sturende regisseur	Er wordt in 2022 gestart met één WUP, maar daarna zullen ook andere buurten volgen vóór 2030. De SER zal daarnaast als PAW proeftuin worden gestart. De storymaps is niet in paragraaf 4.1. benoemd omdat het geen communicatie of participatie actie is die tijdens het opstellen van de TVW heeft plaatsgevonden. Het is in die zin een conclusie als dat het de uitgewerkte TVW is weergegeven op een inzichtelijke en toegankelijke manier. In de laatste alinea van paragraaf 4.5 wordt deze wel benoemd. Is ter kennisgeving aangenomen en zal ook worden meegenomen in het vervolgtraject.	
--	--	--	--

	• De integrale regisseur. Ik mis een dergelijke keuze in onze TvW. De rol die de gemeente neemt bepaalt ook hoe andere stakeholders gaan reageren en acteren. Is het niet verstandig deze rollen eens te bespreken en uit te werken? Zoals al verwoord in de meeting, de gelden voor de PAW aanpak kunnen op een hele goede manier bijdragen aan de realisatie van de TvW van Roermond. Ik vind de SER en PAW nog steeds erg dun benoemd in het stuk terwijl de aanpak ook een belangrijke cornerstone zou kunnen zijn. Voor individuele aanpak met WP en zonnepanelen is de staat van het netwerk van groot belang. Enexis heeft standaard tools die aangeven hoe het netwerk er voor staat in de verkenningswijken. Ik zie deze analyse niet in de TvW. Is die niet voorhanden? Of is daar in de selectie goed rekening mee gehouden?. Het zou jammer zijn als de stappen om van het aardgas af te gaan ineens piepend tot stilstand komen als het wijknetwerk overbelast raakt. Dat is helaas best in veel wijken in Nederland het geval, wat de mensen vooral merken doordat hun zonnepanelen van afschalen bij volle zon. Die mensen zijn niet blij! Ik heb voor de lol wat woorden uit de samenvatting in de B1	Is ter kennisgeving aangenomen en zal ook worden meegenomen in het vervolgtraject. Op p. 8 staat dat de gemeente een regie rol heeft en een informatie en onderzoekplicht. Voor vervolg stappen op de TVW in richting de generieke aanpak zullen deze rollen worden meegenomen en besproken. De gelden voor de PAW aanpak zijn voor een WUP voor deze proeftuin. Deze proeftuin wordt ook meegenomen als onderdeel van de aanpak. In de andere buurten moet echter ook actie worden ondernomen. De aanpak voor de andere buurten kan wel profiteren van lessen geleerd uit deze aanpak.	Er is inmiddels meer toegevoegd over SER en er is een bijlage toegevoegd over SER (bijlage 7). De kaarten van buurtinzicht van Enexis zijn toegevoegd aan de rapportage (zie paragraaf 5.1). Door het gehele document is waar
--	--	--	--

	checker gestopt. Helaas kwamen veel woorden niet door de test. Ik weet niet of B1 een doel is voor de samenvatting, maar ik heb als professional met de samenvatting al enige problemen, hoe moet dat voor de inwoners zijn? Van 22 november: - Ik zie nog steeds niet hoeveel groen gas er nodig is om de warmtekoers zoals die nu op tafel ligt te gaan bedienen. Is dat getal wel beschikbaar? - Figuur 5 op blz 21 is volslagen onleesbaar voor mij, laat staan voor andere lezers. SER Vlekkenplan? Het zegt me niets en ik zie geen link met de tekst eromheen - In de warmtekoers zijn heel erg weinig warmtepompen voorzien terwijl de wijken waar een warmtenet wordt voorzien geen aandacht krijgen tot 2030. Ik denk dat dit onterecht rijkrekenen is en dat mensen al veel eerder op de hybride WP overgaan en dat we daar maar beter rekening mee kunnen houden - Groen gas in de startanalyse is in bijna alle gevallen in combinatie met een WP om zo gas verbruik in elk geval terug te regelen. Ik neem aan dat dit ook geldt voor de wijken/huizen die nu op groen gas afstevenen. Maar voor de bewoner die dit stuk leest is het niet duidelijk dat groen gas ook een WP betekent.	Deze is niet berekend en voor de transitievisie Warmte ook niet bijzonder relevant. Het gaat in deze analyse om het prioriteren van een aanpak en wijken. Het doel is niet om de rapportage in B1 te schrijven. Hier is wel rekening mee gehouden bij het schrijven van de storymaps. De basis tekst (dus niet de verdiepende stukken) zijn op B1 niveau geschreven. Dit klopt in grote lijnen. Daar waar in de wijken gewerkt gaat worden met groen gas zal de gemeente dit direct communiceren. Ook in de publieksversie van de TVW (storymap) zal dit terugkomen. Deze TVW nota is niet bedoeld voor het grote publiek.	mogelijk het taalgebruik toegankelijker gemaakt. Figuur 5 is aangepast en een korte omschrijving is toegevoegd ter verduidelijking van de afbeelding.
--	--	---	---

		De warmtekoers voor een redelijk aantal buurten is een individuele warmtepomp (gele buurten in figuur 3). Voor de overige buurten moet eerst onderzoek worden gedaan of een warmtenet daadwerkelijk mogelijk is, een terugval optie is daarbij een (individuele) warmtepomp. Een (hybride) warmtepomp zien we als tussenoplossing en in sommige gevallen als eindoplossing.	
Bedrijven vereniging roerstreek	Echter heb ik mijn vraagtekens bij de ingeschatte hoeveelheid voor gas en elektriciteit bij bedrijven. Mogelijk dat bedrijven hier genuanceerd moeten worden in handel, diensten en overheidssector. Want dan zou het wel kunnen kloppen. Voor de industrie kan dit nooit kloppen. Alleen al de ETS gekoppelde bedrijven Rockwool, Smurfit Kappa en Strabag hebben een enorm gasverbruik. Daarnaast moet je de foodindustrie (Bergia, Eurofrigo, Dedert IJs, Simons Vleeswaren, Dutch Convenience Meat, etc) en de overige industrie met stookinstallaties (Euramax, APT Extrusians, Sekisui Alveo, Sekisui S-Lec, Koma Koeltechniek, Wepa) en overige bedrijven die veel energie verbruiken (SIF, Solvay, etc) niet uitsluiten.	Het gaat hierbij inderdaad om het energiegebruik bij bedrijven en instellingen binnen de gebouwde omgeving. Industrie valt hier buiten.	Verduidelijkt dat dit exclusief industrie is p. 2 & 11.

Bedrijven vereniging roerstreek	Dan maken wij ons zorgen hoe de gemeente omgaat met het achterblijven van elektrificatie. Indien de capaciteit van het Tened en de verdeelstations niet wordt uitgebreid, dan kunnen we nog niet zomaar van het gas af, omdat de capaciteit van voldoende elektriciteit ontbreekt.	De noodzaak voor het verzwaren van het elektriciteitsnetwerk is bekend bij de gemeente en meegenomen in de TVW (zie pagina 4 en 32 van de rapportage). De gemeente is hierover in gesprek met Enexis. Enexis was ook betrokken bij het opstellen van de TVW. <i>Bovendien moeten we het huidige elektriciteitsnet met onze netbeheerder Enexis optimaliseren en toekomst gereed maken.(p. 4)</i> <i>Om te zorgen voor een betrouwbaar netwerk (met in acht nemen van ook de mobiliteitstransitie) zullen we met prioriteit werken met onze netbeheerder aan noodzakelijke netverzwaringen wanneer buurten overgaan op individuele all-electric oplossingen.(p. 32)</i>	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Enpuls (SER)	Het consortium Slim Energienet Roermond (SER) bestaande uit EQUANS, Enpuls, Gemeente Roermond en Provincie Limburg is al enige jaren bezig met de ontwikkeling van een ZLT warmtenet gebaseerd op de restwarmteborn Smurfit Kappa Roermond en daarmee een stakeholder voor de TVW. Vanuit deze rol hebben wij het toegestuurde concept stuk	De kansen voor restwarmte en SER met SKRP als warmte bron binnen de warmte transitie worden in het huidige rapport benoemd in sectie 3.5.1. over Restwarmte en secties 3.7.1. en 3.7.3. over de Kastelenbuurt en Tegelarijeveld-Broekhin.	Er is een uitgebreid stuk over SER aangeleverd die in de bijlage geplaatst is (zie bijlage 7).

	gelezen en samengevat vinden wij volgende: Warmtebronnen en belang restwarmte is ons inziens onvoldoende geduid. Benadruk het belang van restwarmte en kans van SKRP voor de Roermondse warmtetransitie.		
Enpuls (SER)	De doelstelling voor 2030 richt zich vrijwel volledig op energiebesparing, zonnepanelen en elektrisch koken. In de beleving van SER is de periode tot 2030 juist bedoeld om een start te maken met de warmtetransitie om daarna te versnellen om de doelstellingen van 2050 te realiseren. Dat houdt ons inziens in dat: • Verduurzaming en aardgasloos maken onderdeel hoort te zijn van de ambitie en doelstelling. Kleinschalig beginnen en deze opschalen. • Duidelijke pilots en pilotgebieden definiëren, bijv. met een individuele (individuele of hybride warmtepompen) en een collectieve (warmtenetten) verduurzamingsoptie. Ervaring opdoen door te doen. Richt je op de doelgroep die al overtuigd is om een start te maken met de warmtetransitie en de doelgroep die eenvoudig in beweging te krijgen is. Draag als gemeente bij aan een	We zijn het ermee eens dat de periode tot 2030 juist bedoeld is om een start te maken met de warmtetransitie. Wij zijn van plan om een sterke start te maken door in te zetten op isolatie. Op het moment dat een woning, of een aantal woningen een voldoende isolatieniveau bereikt hebben en aardgasvrij-ready zijn, kan de laatste stap naar aardgasvrij eenvoudiger gezet worden. De pilots en pilotgebieden is iets dat opgepakt zal worden in de Wijkuitvoeringsplannen (WUP). Hiervoor moet eerst meer onderzoek uitgevoerd worden in de verkenningsbuurten om te onderzoeken of en welke buurten geschikt zijn voor een WUP. Ter kennisgeving aangenomen. In de publieksversie van de TVW (de storymap). Hier wordt duidelijk handelingsperspectief	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

	omgeving waar de individuele ambitie om te starten wordt beloond. Heel veel issues voor de warmtetransitie zijn nog niet op orde, focus op wel al kan.	voor de inwoners geboden. Dus er wordt ook focus gelegd op wat inwoners nu wel al kunnen doen. Verder ontwikkelen we een collectieve, gemeentebrede campagne en aanpak voor alle woningen en gebouwen in onze gemeente die is gericht op de zogenaamde geen spijt maatregelen (no-regret maatregelen), zoals isoleren, plaatsen van zonnepanelen en andere energiebesparende maatregelen. (zie o.a. p. 5)	
Enpuls (SER)	De TVW geeft geen/onvoldoende richting voor bedrijven, utiliteit, nieuwbouwwontwikkelingen en herbestemmingen. Dit zijn belangrijke doelgroepen voor SER en ieder ander collectief energie/warmtesysteem	De TVW richt zich alleen op de bestaande gebouwde omgeving, nieuwbouwwontwikkelingen moet al aardgasloos worden gerealiseerd. Bedrijven en inwoners worden op het gebied van handelingsperspectief samen genomen (vooral in de storymaps), maar ook in de rapportage.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Enpuls (SER)	We missen in dit visie document een concrete formulering waar gemeente Roermond in 2030 wil staan, op basis van een onderbouwing en de rol die de gemeente wil pakken om objectief en actief de route naar 2030 uit te dragen naar de bewoners.	In 2030 wil de gemeente net zoveel aardgas reduceren als 5.600 woningen gebruiken. Een klein deel van de woningen zal voor 2030 al echt aardgasvrij zijn. Hoeveel woningen dit zullen zijn zal op een later moment bepaald worden (op	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

		weg naar en tijdens de WUPs). Hier is eerst meer onderzoek voor nodig. Het grootste gedeelte van de besparing zullen we halen door isolatie en het aardgasvrij-ready maken van woningen. De stappen die bewoners alvast kunnen zetten om hun woning.	
Enpuls (SER)	De TVW blinkt in onze optiek niet uit in ambitie. Wel wordt 2050 aardgasloos genoemd, maar voor 2030 worden er niet echt maatregelen genoemd, die de ambitie moeten waarmaken, alleen percentages. Relatie richting CO2 vermindering zit in het stuk nauwelijks.	We hebben gekozen voor een ambitie die aansluit bij de landelijke ambitie, waarbij niet wordt uitgegaan van een lineaire ontwikkeling richting 2050 maar een versnelling na de eerste jaren (vanaf 2030). Stap voor stap, met de focus op eerst besparen. CO₂-besparing was een van de belangrijke criteria bij de MCA, om te komen tot verkenningsbuurten. Gemeenten krijgen met de warmtetransitie een nieuwe opdracht en taken erbij, waarvoor belangrijke voorwaarden (o.a. door het Rijk) nog niet optimaal zijn. Zo is bijvoorbeeld nog niet duidelijk hoeveel financiële middelen gemeenten krijgen om uitvoering te geven aan de warmtetransitie. Maar ook de juridische bevoegdheden zijn nog niet uitgekristalliseerd. Daarmee is een hogere ambitie voor gemeente Roermond op dit	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

		moment naar onze inschatting niet realistisch. De aanpak bestaat uit: 1) het starten met gesprekken in wijken om vervolgens waar mogelijk te beginnen met het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen 2) Het starten met onderzoeken van de kansen voor warmtenetten 3) het ontwikkelen van een collectieve, gemeentebrede aanpak gericht op geen-spijtmaatregelen. Concrete maatregelen zullen in het vervolg steeds verder worden uitgewerkt. De aanpak bestaat uit: 1) het starten met gesprekken in wijken om vervolgens waar mogelijk te beginnen met het opstellen van Wijkuitvoeringsplannen ; 2) Het starten met onderzoeken van de kansen voor warmtenetten; 3) het ontwikkelen van een collectieve, gemeentebrede aanpak gericht op geen-spijtmaatregelen. Concrete maatregelen zullen in het vervolg steeds verder worden uitgewerkt.	
ENGIE (SER)	Het enige wat ik belangrijk vind is de verankering van het SER. Als aangegeven in eerder gesprek met Mandy		

	en Serge denk ik daarbij aan het volgende: 1. Het bestaan van SER moet worden aangegeven en geduid (volgens mij is dat nu gedaan, evt. suggesties van Enpuls kunnen dat punt nog wat verstevigen) 2. Het SER moet als niet-conflicterend met de onderzoeksresultaten worden beschreven. M.i. betekent dat: een slim energienet kan met verschillende technieken/afnemers/bronnen werken en ambitie is om dus complementair te zijn. Het woord collectief wat ik ergens zag vind ik daarom een verkeerde indruk geven, dit suggereert teveel een topdown structuur langs technische kant die ik persoonlijk niet wil uitdragen maar volgens mij ook in de TVW nooit kan worden opgenomen (want: dat zou dan haaks kunnen staan op onderzoeksresultaten waarmee objectiviteit onder druk komt). 3. Wat het wel betekent is dat onderzoeksresultaten eerst duiding behoeven: dit is obv van algemene data uit startanalyse en bevolkingsonderzoek. Niks meer en niks minder. Dat betekent dat SER, ook al worden bv. andere technieken als lucht-waterwarmtepomp meest waarschijnlijk geacht, niettemin toch een interessant concurrerend voorstel kan doen. Het een (de theorie) sluit hier het ander niet uit (de praktijk).	2> Met een collectieve aanpak doelen we op een gezamenlijke aanpak. Hierbij kan iedereen individueel en op eigen tempo toewerken naar aardgasloos, maar er wordt wel gekeken naar voordelen van het gezamenlijk aanpakken. 3> Het SER en warmtenetten (met verschillende warmtebronnen) worden zeker genoemd in de rapportage. Vooral in de stukken over warmtebronnen en de verschillende verkenningsbuurten wordt het aansluiten op een warmtenet (uitbreiden op SER warmtenet) als optie benoemd. 4> Is ter kennisname aangenomen. De potentie van het SER	1>Bijlage toegevoegd over SER (zie bijlage 7) 2>Toegevoegd op p. 3
--	--	---	---

	Er zijn meerdere wegen naar Rome. 4. Daarop voortbordurend: TVW is theoretisch en reflecterend, SER is een actief initiatief om daadwerkelijk iets te realiseren. Als CO2-besparing het achterliggende doel is (en dat is het m.i., zowel van de TVW als van SER) dan zou het daadwerkelijk realiseren van een duurzame oplossing als het SER weliswaar niet geheel in lijn kunnen zijn met de data/theorie/reflectie maar toch de voorkeur kunnen verdienen omdat het daadwerkelijk gebeurd/gerealiseerd wordt. Ideeën zijn mooi, uitvoering is beter. Van 0 naar 1 gaan. Van potentie naar realisatie. Dat idee. 5. Juist dat onderscheid kan de gemeente m.i. geheel autonoom uitdragen en daarmee altijd de belangen van de burgers behartigen. Enerzijds is er een objectief onderzoek vervat in de TVW om richting te geven, anderzijds een concreet initiatief in de vorm van het SER o.b.v. vrijwillige deelname. Op deze manier bijt dat niet, maar versterkt het elkaar.	warmte wordt ook zeker meegenomen in de verkenningbuurten. Voor de verkenningbuurten gaan we vanaf 2022 in gesprek met de inwoners en bedrijven. In die gesprekken wordt bepaald of er voldoende draagvlak is om de warmtetransitie (op weg dus, naar aardgasvrij) te starten en zo ja, hoe er een Wijkuitvoeringsplan opgesteld kan worden. Hierbij betrekken wij ook de overige stakeholders, waaronder de woningcorporaties, energiecoöperaties en de netbeheerder. In de fase van de WUP gaan we over op de uitvoering en hier kan gebruik worden gemaakt van de potentie van SER.	
Enexis	Kaartjes met datum van Buurtinzicht moeten erin		Een selectie van deze kaarten zijn toegevoegd op pagina 31.
Enexis	Toevoegen bij strategie: Planning van de all-electra wijken (die zit na 2030) Tekstvoorstel: "Netverzwaring is een noodzakelijk ingrediënt voor		Dat het belangrijk is om samen met de netbeheerder te kijken naar het verzwaren van het elektriciteitsnetwe

	de all-electra wijken en buurten later in de tijd worden gepland (>2030). De exacte planning van deze buurten zal in samenspraak met de netbeheerder worden uitgewerkt.”		rk staat al in sectie: VI. Voorbereiden op de toekomst op p. 32. We hebben toegevoegd dat dit zeker/extra geldt voor de all-electric buurten na 2030.
Huurders-belangenverenigen	Een generieke campagne moet in samenspraak met ook de WoCo's worden opgesteld EN gepaard gaan met een fieldtest. Begrijpelijkheid en bruikbaarheid zijn elementair voor 't succes van de campagne	Is ter kennisname aangenomen. Zal ook zeker belangrijk zijn voor de WUPs. Begrijpelijkheid en bruikbaarheid is ook meegenomen in het opstellen van de storymaps (een interactieve en toegankelijke website over de TVW en misschien later ook de generieke warmte aanpak)	Op pagina 22 de aanpassing gemaakt dat woningcoöperaties , naast het lokale energie loket en de lokale energiecorporatie, ook partners zijn van de generieke aanpak.
Huurders-belangenverenigen	Noem in de technieken ook zon PV-T panelen icm hoge temperatuur warmtepompen	PVT valt onder zonthermie die o.a. op pagina 44 wordt benoemd.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Wijkraad Tegelarijeveld en Wij Zijn Maasniel	- Zorg goed voor juiste afkadering van de gebieden; - Maak duidelijker onderscheid tussen de benadering van huurders en woningeigenaren. En binnen de huurders tussen huurders van particuliere verhuurders en woningcorporaties. Huurders zal het in veel gevallen worst wezen; - Energiearmoede is een item. Besteed daar aandacht aan; - Het is erg belangrijk om het positief te framen. Er zitten ook leuke kanten aan de warmtetransitie; - Dat er meerdere grotere woningcorporaties zijn, maakt het er niet makkelijker op; - Ga in die wijken aan de slag waar relatief veel	- Dit exacte afkadering van gebieden zal in het vervolgproces verder worden uitgewerkt. In de verkenningsbuurten gaan we dit in samenspraak met buurtvertegenwoordigers uitwerken. Binnen één buurt kunnen namelijk grote verschillen zijn, bijv. qua bebouwing. - In de TVW rapportage worden huurders en particulieren huiseigenaren nu vaak nog samen genomen. Als na het vaststellen van de TVW stappen worden gezet in de uitvoering (zoals de WUPs), dan zal een	-Opgenomen als punt in de communicatie en participatiestrategie.

	jonge kopers zitten, daar zit potentie. Suggestie: Platte dakenbuurt oud-Maasniel, Bredeweg, Meidoornlaan. Zijn ± 70 woningen uit jaren '60-70; - In de relatief vergrijsde wijken heerst meer een 'het zal mijn tijd wel duren'-mentaliteit; - Boek zo snel mogelijk de eerste successen! Quick wins - Concept-visie is een goede start, is goed over nagedacht. De strategie en warmtekoers is begrijpelijk; - Over restwarmte in Tegelarijeveld is nog veel onduidelijk. Daar had men meer van verwacht in de visie. Daar zijn al veel jaren overheen gegaan - Benadrukt wordt dat er niet alleen maar over gepraat moet worden, zoals bij Smurfit Kappa, maar dat er ook gehandeld moet worden. Anders komt het de geloofwaardigheid niet ten goede; - Voor veel mensen is de TVW een ver van mijn bed-show; - Denk goed aan de voorbeeldfunctie! Een voorbeeld is het wijkgebouw in Tegelarijeveld ☐ nog verre van goed geïsoleerd; - Mogelijke stakeholders in de wijk: de carnavalsvereniging, de voetbalclub - Lokaties: De Soos, De Ster, het Dorp, Wijkgebouw Leeuwen, De Druup - De eigen Neelmeel / Neelmail heeft een bereik van maar liefst 850 abonnees; met goede afspiegeling van de wijk	verschillende aanpak ontwikkeld worden. We nemen dit als aandachtspunt mee.	
--	--	--	--

Wel.kom	De gekozen buurten lijken tot nu toe niet per se laaghangend fruit. Sterker nog, zeker de wijk Donderberg, daar waar Paul en Zowi opbouwwerkers zijn (en deze wijk dus heel goed kennen), lijkt op dit moment te complex om juist daar de warmtetransitie te starten. Kortom, Wel.kom waarschuwt om in de Donderberg te starten met de warmtetransitie of met het wijkuitvoeringsplan. Dit zijn niet de buurten waar je moet pionieren. Begin liever bij Jan Modaal. Modale buurten dus, waar een juiste mix van koop en huur is. Welke wijken of buurten dan wel? • Tegelarijeveld: ook diverse problematieken, ook gemixt • Vrije Veld, dicht tegen centrum aan, veel eigen woningbezit en veelal van voor 1970. Veel appartementencomplexen • Herten Groot • Swalmen wordt ook ingeschat als kansrijk • De Kapel: groot appartementencomplex (waar lang niks is gebeurd), veel oudere koopwoningen, ambassadeurs Benadering van de bewoners Aanbellen, zoals gesuggereerd in de visie of participatiestrategie, heeft in de Donderberg helemaal geen zin. Zoals al geschetst, de mensen willen vlug actie, anders hoef je het verhaal van 'over tien jaar gaan we hier beginnen met van het gas af te gaan' niet te	Is ter kennisgeving aangenomen en zal ook worden meegenomen in het vervolgtraject: de gesprekken in de verkenningbuurten. Mocht daaruit blijken dat het niet verstandig is om in een bepaalde buurt te starten of bijvoorbeeld alleen te richten op energiebesparing, dan kan dat het besluit voor het vervolg zijn.	Omschrijving rol wel.kom is aangepast n.a.v. aangeleverde tekst van wel.kom zelf.
----------------	--	---	--

	vertellen. Je schept verwachtingen die je als gemeente/coalitie niet waar kan maken. Als opbouwwerker heb je daar vervolgens toch last van. Rol Wel.Kom Staat nu niet helemaal juist omschreven in concept-TVW. Wel.Kom levert aangepaste tekst aan. Mocht overigens alsnog worden besloten om wél in een of meer Donderbergbuurten te starten, dan blijft Wel.Kom partner.		
Wonen Limburg	- P2: Opgave en ambitie: Dit is volgens mij een vrije interpretatie van de oorspronkelijke landelijke ambitie: 20% van de woningen van het aardgas af. Ik vind het een begrijpelijke en te onderbouwen vertaling waarbij ook meer betaalbare hybride oplossingen (collectief danwel individueel) ook een goede kans krijgen als transitie-oplossing. Bedoelen jullie 20% reductie door isolatie of 20% reductie door transitie (sluit het beste aan bij de oorsprong) of mag het voor jullie een optelsom of combinatie van effecten zijn? Ik zie dit in meerdere gemeenten terugkomen overigens. Hebben jullie gevoel bij de mate waarin de Rijksoverheid deze interpretatie omarmt? - Algemeen: Het is een zeer compleet stuk. Een niet deskundig lezer overziet het geheel daardoor mogelijk niet. Er zijn ook gemeenten die een beknopte versie als visie vaststellen en de analyses en	- Het gaat hierbij inderdaad over een optelsom of combinatie van de effecten van isolatie en het aardgasvrij maken om het doel van 20% reductie te behalen. De Rijksoverheid beredeneert vanuit de totale transitie en wij ook. - Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen (de storymap). De storymap werkt als een	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

	onderbouwingen als bijlage toevoegen. Dat maakt het geheel wat toegankelijker. Inhoudelijk in het algemeen overigens een prima stuk; concreet genoeg om te starten met gerichtere vervolgstappen en open genoeg om nog bij te sturen in gebieden op basis van wat we daar samen gaan ontdekken. - Algemeen: de koppeling met het communicatieve platform reeds in dit stadium zie ik als een grote meerwaarde tov veel andere gemeenten in Limburg. Betrokkenheid van bewoners is de sleutel tot succes. Zie het als een compliment. Wellicht is het handig om t.z.t. ook even met de communicatieafdelingen van de corporaties te schakelen. Wellicht kunnen de diverse communicatiekanalen elkaar versterken. - Algemeen: in het verlengde van een opmerking die tijdens de mondelinge sessie gemaakt is. Te zeer focussen op wijken met corporatiebezit heeft ook kanttekeningen. Dat zou ik dus minder benadrukken in de visie. Het woord corporatie komt relatief vaak voor. We hebben in “onze wijken” veelal te maken met mensen die het sociaal-economisch moeilijk hebben en die we toch mee willen krijgen in het participatietraject. Huurders hebben ook wettelijk een eigen stem overigens. De corporatie mee hebben is slechts stap 1. De bewoners vergt de nodige aandacht en	soort samenvattend document waar de belangrijkste punten kort staan uitgelegd op een toegankelijke en begrijpbare manier. Voor geïnteresseerden is er de mogelijkheid om door te klikken naar pagina’s met meer gedetailleerde en verdiepende informatie - Zal worden meegenomen in het vervolgtraject (onderzoek voor de WUPs). - Zal worden meegenomen in het vervolgtraject (onderzoek voor de WUPs).	
--	--	--	--

	zorgvuldigheid. Jullie schrijven in het stuk terecht ook over energiearmoede. Daarmee onderstrepen jullie zelf de kans, maar ook het risico in de typische corporatiewijken. - Algemeen: zeker de mensen/ wijken die in de komende 10 jaar mee gaan in de energietransitie leveren eigenlijk de grootste bijdrage. Dit omdat de technieken nu nog vaak duur zijn. In aanschaf en ook in exploitatie of als het aan komt op vervangingen op termijn. Deze pioniers moeten geholpen worden. In de TVW hoort ook thuis hou de overheid (landelijk danwel lokaal) deze pioniers in de energietransitie ondersteunt en hun risico beperkt.	De mogelijke financieringsopties zullen in het vervolg verder worden uitgewerkt, hierbij zijn we als gemeente ook deels afhankelijk van wat landelijk wordt besloten.	
--	---	--	--

Feedback Inwoners

Opmerking	Reactie gemeente	Aanpassing
In jullie nogal lijvige concept lees ik niet waar huiseigenaren met plannen en inkomen vergelijkbaar met mij terecht kunnen voor subsidie- en andere aanvragen. Zodat na realisatie niet blijkt dat men net naast de pot piest.	Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen (de storymap). De storymap werkt als een soort samenvattend document waar de belangrijkste punten kort staan uitgelegd op een toegankelijke en begrijpbare manier. Voor geïnteresseerden is er de mogelijkheid om door te klikken naar pagina's met meer gedetailleerde en verdiepende informatie. Hierin zal ook worden beschreven waar inwoners naar toe kunnen voor subsidies, leningen enz.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Over dat lijvige; ik mis een duidelijke samenvatting - een soort level 1. + tijdlijn. Concept is dan level 2. bijvoorbeeld. Level 3. zou dan de precisering per wijk of buurt kunnen zijn. Level 4. De bijlagen voor dieper geïnteresseerden met een afkortingenlijst.	De Storymap kan gezien worden als een toegankelijke beknopte samenvatting van het rapport.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Ook mis ik plan B als Kappa de kraan dicht draait.	Het SER is een warmtenet dat gevoed wordt door lagetemperatuur restwarmte van Smurfit Kappa Roermond Papier. Later kunnen er ook andere bronnen op het net worden aangesloten. De warmtekoers sluit aan bij het continueren en mogelijk uitbreiden van het SER. In de Transitievisie Warmte wordt ook gekeken naar andere warmtebronnen.	Mogelijke andere bronnen waarop kan worden teruggevall en toegevoegd op p. 16.
Er werd, tijdens het webinar, al gevraagd of het geen mogelijkheid was om samenwerking tussen gemeenten te zoeken. Met deze opmerking in het achterhoofd: weten jullie of hier bepaalde universiteiten met dit vraagstuk bezig zijn? Juist dit lijkt mij enorm belangrijk om gedegen onderzoek te laten doen naar de mogelijkheden en, indien er gestart wordt met proef-wijken, om dit zo groot mogelijk op te zetten en geen	Het implementeren van wetenschappelijk expertise en grootschaliger onderzoek wordt momenteel nog voornamelijk door het Rijk uitgevoerd. In het zogenaamde kennis en leerprogramma van het Programma Aardgasvrije Wijken. De gemeente Roermond doet samen met diverse partners ook mee aan dit programma met de Proeftuin Tegelarijeveld. De lessen vanuit het kennis- en leerprogramma worden wel	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

vertekend beeld te krijgen doordat de steekproef te klein is!	meegenomen in de warmtetransitie van Roermond.	
Als tweede opmerking denk ik dat we goed moeten onderzoeken welke alternatieve energiebronnen we zouden kunnen benutten. Voor mij is dit geen vraag van welke "de beste" is, maar waar we een goede combinatie tussen een aantal opties kunnen vinden: - zonnepanelen geven enorme piekstromen tijdens de zomer, maar dan nog steeds alleen wanneer er zonlicht is. Juist in de periodes dat er nauwelijks opbrengst uit zonne-energie is, is de vraag het hoogst. - windenergie zie ik, in onze regio, niet als optie. - waterenergie zou wel eens een hele interessante kunnen zijn. We hebben de Maas en de Roer dichtbij. Zou het een optie zijn om eens te kijken naar de hoeveelheid energie die te winnen is uit deze twee rivieren? De Maas heeft helaas weinig verval, echter, zou het debiet groot genoeg zijn?; de Roer heeft iets meer verval (o.a. in de buurt van het politiebureau) maar weer een lager debiet. Wellicht is juist de combinatie tussen zonnepanelen in de zomer en waterenergie tijdens de winter (en avond) een interessante combinatie. De volgende vraag is wat we vervolgens doen met deze energie: direct naar het net in duwen of op een andere manier opslaan (waterstof, of kunstmatig zelf aardgas maken). Juist ook voor deze vragen zou het goed zijn om mensen met kennis erbij te betrekken.	Ter kennisgeving aangenomen. Binnen de Transitievisie Warmte verkennen we welke alternatieven warmtebronnen we kunnen benutten (zoals bijvoorbeeld aquathermie). We verkennen hierbij ook het combineren van meerdere warmtebronnen. Zie o.a. hoofdstuk 3. Grootschalige opwek van elektriciteit wordt regionaal onderzocht via de RES.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Wel zijn wij teleurgesteld dat de Binnenstad is achtergesteld, een warmtenet is voor deze monumentale panden de oplossing om aardgasvrij te worden en hier is de meeste winst te behalen.	De Binnenstad komt niet uit onze analyse als een van de buurten om te starten, dit betekent niet dat er in de toekomst geen warmtenet mogelijk is. In monumentale panden ligt meestal nog een grote isolatieopgave. De komende jaren kan men al aan de slag met de isolatie van woningen (mogelijk ook collectief, zie paragraaf 3.8.1).	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

Dank voor het toesturen van de TVW. Een uitzonderlijk degelijk stuk, net een dichtgetimmerd regeerakkoord. Ik kan mij niet voorstellen dat er iets niet in staat. Helaas is het stuk hierdoor totaal onleesbaar geworden. Om er toch iets van te begrijpen heb ik een samenvatting gemaakt. Dat er iets moet veranderen (aan ons energiesysteem) zal iedereen duidelijk zijn. Wie dit niet duidelijk is zal nauwelijks meer over te halen zijn (energiewappie's). Doel: redden klimaat. Om dat te bereiken kan op korte termijn het volgende gedaan worden: 1. besparen, 2. aardgas vervangen door duurzame energiebronnen Om te beginnen met dit laatste, zijn er 3 oplossingen: zonnepanelen, warmtenetten en waterstof. De laatste twee zijn in ontwikkeling en voor er resultaten zijn, zijn wij tien jaren verder. Zonnepanelen zijn prima, maar hebben vooral zin bij een goed geïsoleerd huis. Om het doel van 2030 te halen blijft over isolatie van muren, ramen, daken en vloeren.	Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen (de storymap). De storymap werkt als een soort samenvattend document waar de belangrijkste punten kort staan uitgelegd op een toegankelijke en begrijpbare manier. Voor geïnteresseerden is er de mogelijkheid om door te klikken naar pagina's met meer gedetailleerde en verdiepende informatie. Duurzaam verwarmen kan op grofweg 3 manieren: All-electric (bv. een elektrische warmtepomp), collectieve systemen (bv. o.b.v. restwarmte of aquathermie) en hernieuwbaar gas (o.a. waterstof). All-electric en collectieve systemen zijn op al mogelijk en worden ook al geïmplementeerd in Nederland. Voor 2030 is er dus wel degelijk meer mogelijk dan alleen isoleren.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Nu mijn plan: (er van uitgaande dat muurisolatie de meeste winst oplevert). Kies een wijk waar veel ongeïsoleerde huizen zijn. Stuur in die wijk controleurs rond die voor ieder huis de status van isolatie bekijken en tevens onderzoeken of de inwoners in staat zijn om die zelf te betalen of niet. Stel als gemeente voor dit plan een budget op en maak een plan van aanpak met lokale bedrijven. Stuur een duidelijke brief. Mensen betalen naar vermogen: voor hen die niet kunnen betalen betaalt de gemeente de gehele operatie, mensen met een hoog inkomen betalen alles zelf, de tussengroep naar ratio. Voor huurhuizen betalen uiteraard de woningcorporaties. Voordeel is dat mensen met een laag inkomen zo in een	De Transitievisie Warmte is een visie op hoofdlijnen die richting geeft. Dit is nog geen projectplan of concrete aanpak. Uw suggestie zal in een latere fase als input worden meegenomen bij het uitwerken van de aanpak. Overigens is bij de selectie van de verkenningsbuurten wel gekeken naar waar de grootste besparing (co2 reductie) kan worden behaald, met andere woorden: de slecht geïsoleerde huizen waar u het over heeft. Deze buurten hebben een hogere score gekregen (naast een aantal andere criteria).	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

betere financiële toestand komen. Degenen die niet (laten) isoleren zullen na een aantal jaren een niet-isolatie belasting gaan betalen. Is dit plan uitgevoerd, dan kan worden gekeken naar een volgende vorm van isolatie, alles natuurlijk vóór 2030. De gemeente houdt alle ander factoren in de gaten.		
In het algemeen straalt de visie van Roermond en het conceptrapport weinig ambitie uit en is zeer eenzijdig gericht op warmte en aardgas. Een gemiste kans in deze tijd. Roermond zou een grotere ambitie moeten uitstralen, duurzaamheid, circulariteit vermindering van broeikasgassen. Transitie van warmte is slecht één middel om te komen tot de doelstellingen zoals verwoord in het klimaatakkoord. Ook wordt in de notitie alleen gestuurd op aardgasvrij waarbij sterk gestuurd wordt op restwarmte en warmte net. Zeker in deze fase zijn alle middelen nodig om de doelstellingen van 2030 en 2050 te halen. In de notitie is aangegeven dat waterstof en biogas geen significante rol zullen spelen. Deze twee aspecten zijn de twee tools om de doelstellingen te kunnen bereiken. zeker omdat waterstof de energiedrager van de toekomst is. De ontwikkelingen gaan niet lineair maar exponentieel. Voorbeeld van bv biogas is https://bareau.nl/energieneutraal-met-bareau/ Er zijn nog tal van voorbeelden.	De Transitievisie Warmte focust zich op het duurzaam verwarmen van de gebouwde omgeving. Andere duurzaamheidsambities zijn vastgelegd in de Duurzaamheidsvisie en het Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid 2020-2024. De TVW sluit aan op deze ambities. Het is nog onzeker op welke termijn waterstof en groen gas op grote schaal beschikbaar komen. Verder is het de vraag of waterstof en groen gas ook echt voor de woningen gaan worden toegepast of voornamelijk voor de industrie en transport. Dat zijn sectoren waar o.a. hoge temperaturen nodig zijn, iets dat lastiger te bereiken is met andere duurzame alternatieven. Dat is de reden waarom we voorlopig voor de gebouwde omgeving zoeken naar andere alternatieven zoals een warmtepomp of een warmtenet. Mogelijk dat we in de toekomst waterstof alsnog gaan toepassen, maar dat dit voor 2030 gaat gebeuren is zeer onwaarschijnlijk. We houden de ontwikkelingen rondom waterstof en groen gas in de gaten. Bij actualisatie van de TVW (elke vijf jaar) wordt dit indien nodig meegenomen.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
Algemeen De opzet van het rapport nodigt absoluut niet uit om het te lezen. Ik zou kiezen voor de volgende opzet: Introductie, Samenvatting, Probleemstelling, Opzet van het onderzoek, Onderzoeksmethodologie, Resultaten, Discussie, Conclusie en Bijlage(s). Voor ondersteuning hebt u het energiebureau.nl ingehuurd. Hoe hebt u zich ervan overtuigd dat dit het	Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen voor inwoners en ondernemers (de Storymap). De Storymap kan gezien worden als een toegankelijke beknopte samenvatting van het rapport. De gegevens zullen beschikbaar worden gesteld in de Storymap en hier zal naar	

juiste bureau is, om u te ondersteunen (competenties o.a. op praktisch gebied)? Wie binnen de gemeente Roermond is de tegenspeler van hetenergiebureau.nl en uiteindelijk eindverantwoordelijk voor dit project en wie heeft dit rapport geschreven? Het verslag Ik mis in het rapport als bijlage, de basisgegevens waarop alles gefundeerd is. U praat in het rapport steeds over stakeholders waarbij de bewoners zwaar worden onderbelicht. Er is sprake van teveel top-down i.p.v bottom-up. Het zijn toch de bewoners die het aangaat!!!! De samenvatting dekt absoluut niet het gehele rapport. De teksten tot en met bladzijde 17 behoren tot de beeldvorming en hadden beknopter gekund, om te voorkomen dat de lezer afhaakt. Vanaf blz. 18 begint het iets interessanter te worden voor de lezer. De startanalyse (WUP) heeft in 2020 plaatsgevonden. Zijn deze gegevens meegenomen in deze verslaggeving? Voor warmtelevering op middentemperatuur schrijft u dat de gebouwen minder streng hoeven te worden geïsoleerd. Dit staat toch haaks op uw doelstellingen of niet? Energiearmoede is één van de vele zwakke schakels in dit project. U schrijft herhaaldelijk over elektrisch koken i.p.v. op gas. Deze investering zal zich echter nooit terugverdienen. De grafische weergave op blz. 24 is niet compleet. Buurten zijn niet herkenbaar. Hebt u er zich van overtuigd dat de jonge Roermondse vloggers, die u de straat op hebt gestuurd, om te interviewen, voldoende competent waren op het vlak van energietransitie? Ik mis in dit verslag de echte randvoorwaarden waaraan dit onderzoek moet voldoen en ook de vervolgstappen in tabelvorm van - wie – doet wat – wanneer klaar- om te kunnen (bij)sturen.	worden verwezen in de rapportage. In het kader van leesbaarheid zijn niet alle basisgegevens opgenomen in de rapportage. De uitkomsten van de Startanalyse van PBL zijn meegenomen in de analyses. Dat voor warmtelevering op middentemperatuur minder streng hoeft te worden geïsoleerd is een minimale technische vereiste. Zo goed mogelijk isoleren is altijd wenselijk, alles wat je bespaart hoeft je namelijk niet op te wekken. Niet alle maatregelen zullen zich terugverdienen, dit zou daarom bv. kunnen worden opgepakt wanneer men de keuken verbouwt. Elektrisch koken heeft daarnaast als voordeel dat het veiliger is dan gas. De resultaten van de enquête vormen input voor de sentimentenanalyse. Deze geven een algemeen beeld van wat speelt bij inwoners en hoe zij kijken naar duurzaamheid en de warmtetransitie. Zowel op gemeenteniveau als buurtniveau. We houden hierbij rekening dat slechts een klein aandeel van de inwoners de enquête heeft ingevuld. Voor het bepalen van het theoretisch draagvlak per buurt is gebruikt gemaakt van sociaal economische data, die een voorspelling geven van het mogelijke draagvlak in een buurt. Deze analyse samen met de multicriteria analyse dient als basis voor gesprekken met inwoners in de buurten die nu als verkenningsbuurten zijn aangewezen. Overigens is draagvlak daarbij niet het enige criterium, maar zijn ook andere criteria meegewogen (bijvoorbeeld aandeel woningcorporatiebezit in een wijk, financiële draagkracht en mogelijke co2 besparing) om tot de verkenningsbuurten te komen. Dit is te vinden in bijlage 2 MCA criteria.	Bijlage met verwijzing naar gegevens in Storymap toegevoegd. Opmerking over isolatie voor warmtelevering op middentemperatuur gनुanceerd (p. 20 & 21). In de bijlage is een kaart toegevoegd met de buurtnamen (zie bijlage 8)
--	--	---

De prioritering van de buurten komt helemaal niet overeen met de uitslagen van de bewonersenquête. Als u bij ieder percentage dat u noemt de onzekerheidsmarge berekent, zal u dat snel duidelijk worden Welke waarde hebben de genoemde percentages voor u, uitgaande van een respons van 4%, die gerealiseerd is? Verlaging van de energienota komt in uw rapport maar héél summier aan de orde. Dit had u beter voor het voetlicht moeten brengen, want dat spreekt de bewoners aan. Wat mezelf betreft, in 2014 zonnepanelen laten plaatsen, in 2017 een warmtepomp erbij laten plaatsen en in 2018 nog extra zonnepanelen laten plaatsen om het verbruik van de warmtepomp (3200 kW/jaar) te compenseren. Een totale investering van € 18.000,- is in mei 2023 a.s. terugverdiend. Plotseling komt in uw verslag Bladel om de hoek kijken om vergelijkingen te kunnen maken. Vanwaar die keuze? Ik vind in uw verslag geen info omtrent de online inwonersavond. Alles samenvattende kom ik tot de conclusie dat u een bijna heilloze weg bent ingeslagen. Een té complex onderzoek dat in hapklare brokken dient te worden onderverdeeld. Aanpassing en indikking van dit verslag zijn een absolute must om te voorkomen dat de lezer te snel afhaakt. Maak het voor de lezer meteen interessant door te praten over de energiekosten. De door u gekozen horizon ligt te ver weg, wat het onderzoek niet gunstig beïnvloedt Er zijn ook nog veel teveel open vragen. Gelet op de waan van iedere dag is het managen van dit proces géén sinecure. Naar mijn mening zal dit proces hooguit leiden tot wat sub-optimalisaties maar zult u uw uiteindelijke doelstelling niet realiseren. Waarom kiest u niet voor WIJKGERICHT WERKEN, binnen BURGERPARTICIPATIE? Via een kleine pilot, met grote kans van slagen, kennis en ervaring opdoen en daarna de inktvlek z'n werk laten doen. Dát werkt!!	De Transitievisie Warmte is nog een visie op hoofdlijnen die richting geeft. Het rapport is geschreven voor besluitvorming door de gemeenteraad en niet met het idee dat de gemiddelde inwoner dit document gaat lezen. Het is een visie op hoofdlijnen en nog geen projectplan of concrete aanpak. Daarom staat in deze visie geen tabel met wie - doet wat – wanneer klaar- zoals u aangeeft. Een dergelijke projectmatige aanpak zal zeker noodzakelijk zijn voor het vervolg op deze visie. Energiebesparing (verlaging van de energienota) zal ook in de uitvoering centraal staan en komt ook enkele keren terug in de visie.	
--	---	--

Het meteen laten ondersteunen door hetenergiebureau.nl begrijp ik helemaal niet. Moet het weer veel geld kosten? Waarom laat u dit onderzoek niet begeleiden door kennisdragers binnen de gemeente op dit gebied (met eventueel nog wat aanvullende literatuurstudie) U onderschat de kennis die bij veel mensen aanwezig is.		
• Is er (al) een programma van eisen, waaraan straks de oplossingen voor het aardgasvrij-maken van woningen/gebouwen moeten voldoen? • Kunnen inwoners van Roermond, die plannen hebben om aardgasvrij te gaan wonen en leven, de daarvoor noodzakelijke kennis halen bij een onafhankelijke (niet commerciële) instantie? • Waar grenst het private terrein van een bewoner aan het publieke terrein van de overheid? (Bv: Alle installaties "achter de voordeur" zijn voor de bewoner en alle overige voorzieningen zijn voor "de gemeente"). • Wie gaat het "aardgasvrijmaken" van overheidsgebouwen (kantoren, sporthallen, scholen, buurthuizen etc.) betalen? • Zou de gemeente het oprichten van "wijk-coöperaties" willen faciliteren/financieren, zodat de revenuen van de investeringen, die door de bewoners worden gedaan, ook bij de (wijk)bewoners terecht komen? • Wie gaat de plannen, die zullen worden gemaakt, beoordelen? (Zeker belangrijk, wanneer straks het plan van buurman A het plan van buurman B duurder of onmogelijk maakt?)	- De oplossing voor het aardgasvrij maken van woningen/gebouwen zijn divers en daarmee stellen ze ook andere eisen aan het betreffende gebouw/ de woning. Eisen die altijd gelden zijn natuurlijk wettelijke eisen, bijv. met betrekking tot bouwen (bouwbesluit) of normeringen m.b.t. techniek. - We werken momenteel aan een gemeentelijk energieloket. Daarover binnenkort meer. Tot die tijd verwijzen we naar de website van www.milieucentraal.nl voor onafhankelijke noodzakelijke kennis voor het aardgasvrij maken van je huis. - De installaties in huis of op eigen terrein behoren inderdaad tot het terrein van de bewoner en zaken in de openbare ruimte (meestal) tot het publieke domein. - Oplossingen die vanuit georganiseerde burgers zelf komen willen we graag waar mogelijk faciliteren, omdat dit vaak het draagvlak en de betrokkenheid ten goede komt. - We zijn op dit moment bezig met het opstellen van een routekaart voor verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Daarin stippelen we de route uit hoe we ons eigen vastgoed gaan verduurzamen. De gemeente is hiervoor verantwoordelijk.	

Milieu = inkomsten voor ondernemer en = inkomsten voor de staat door belastingen. En of het werkt zien we dan wel. Net als bij corona, belastingdienst, handhaving milieucriminaliteit, enz.. "Oordeelt niet na mijn woorden maar na mijn daden". Wat zeker werkt zijn de inkomsten voor de ondernemer (huizen die zo lek zijn als een mandje (1970er jaren gebouwde huizen) dicht prakken en dan weer moeten werken aan werkende ventilatie om vocht en schimmel te voorkomen. Want niemand kan mij met zekerheid voorspellen wat het gevolg is van het klimaat in huis als alle kieren en ritsen eenmaal dichtgesmeerd zijn. (Over de vraag of dat wel lukt helemaal te zwijgen) maar dan heeft iedereen er wat aan. De ondernemer van drie divisies (isoleren & ventileren/vochtbestrijding & de staat die van de ondernemers belasting int.). Als je boven een bepaalde leeftijd bent heb je er, op het eind van de rit, geld in geboterd en je erven gaan met de winst er vandoor. Ik zou op mijn hoofd gevallen zijn als ik daar zonder slag of stoot aan zou meedoen. En kostenvoorspellingen, ja dat kennen we. Daar gaan we altijd ruimhartig overheen dus ga er maar vanuit dat het kostenplaatje minstens met 100% zal worden overschreden, kijk alleen maar naar de huidige prijsontwikkelingen. Misschien is een bulldozer nog de voordeligste aanpak. Maar dan zou de staat moeten uitkopen, maar die weet er wel raad mee (zie boeren in de buurt van natuurgebieden). Even een paar zonnepanelen op het dak (alsof die gratis zijn), de zolder isoleren (wat niet zomaar kan) , de kruipruimte isoleren (wat ook niet zomaar kan). Hoelang denkt u duurt het voordat het kostenneutraal, dus bij 0 uitkomt, in bv. een eenpersoonshuishouden? En zoveel subsidie zal er niet komen want alles gaat op aan coronapotjes, waar we de komende jaren nog ruim mee te maken krijgen. Ik volg het wel, maar met argusogen.	De isolatieaanpak omvat niet alleen isolatie, maar ook kierdichting en ventilatie. Dit gaat altijd samen, zodat er een gezond binnenhuis klimaat ontstaat. Hierbij wordt ook rekening gehouden met ventilatie. Het Rijk zowel als de gemeente Roermond zijn zich ervan bewust dat betaalbaarheid is grote rol speelt in de transitie (zie sectie 3.3. en 5.4.). Er zijn momenteel al diverse subsidies beschikbaar voor het verduurzamen van uw woning. Zie bijvoorbeeld dit overzicht van subsidies op de website van de rvo: https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzame-ondernemen/duurzame-energie-opwekken/aardgasvrij. In de toekomst zullen hier hoogstwaarschijnlijk nog diversie subsidies en betalingsregelingen bij komen.	Leidt niet tot aanpassing van de visie.
--	--	--

Het moet mij wel van het hart dat het een hele kluif was, het taalgebruik is door de vele afkortingen en technische begrippen wat taai om te lezen. Maar ik heb begrepen dat dit concept bedoeld is voor de zgn. 'stakeholders' en daarvan zullen de meesten wel voldoende gewend zijn aan dit vocabulaire om er wijs uit te worden. Het concept geeft aan dat ook de bewoners tot de 'stakeholders' (waarom niet gewoon 'belanghebbenden'?) gerekend worden. In dat geval ben ik zo vrij te adviseren de terminologie wat eenvoudiger te houden. Ook de term 'wijken met een eenduidige bebouwing' vond ik raadselachtig en het duurde ook even eer ik in de gaten had dat werd bedoeld: 'wijken bestaande uit rijtjeshuizen' De kaartjes 3 en 4 hadden aan duidelijkheid gewonnen als de namen van de wijken er in hadden gestaan. Door de onduidelijke achtergrond (te grijs) is het moeilijk om je te oriënteren waar wat precies ligt. Wat paragrafen 2.4 en 3.7.2 betreft; het zal hier voor het overgrote deel gaan om woningen van corporaties. Met het oog op de stijgende energiekosten is het misschien aan te bevelen nu als actie te ondernemen, deze bewoners kunnen echt niet wachten tot het moment dat ze de energierekening niet meer kunnen betalen. Is het niet mogelijk dat woningcorporaties hierin het voortouw nemen en bewoners in financieel én praktisch opzicht helpen met isolatie? Het benodigde geld kan dan uit de TVW-pot naar de corporatie gaan en de benodigde mankracht en kennis kan door de corporatie zelf geregeld worden. Wat de technische details betreft; hier heb ik geen verstand van dus daar bemoei ik me niet mee, dat lijkt mij beter.	Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen voor inwoners en ondernemers (de Storymap). De Storymap kan gezien worden als een toegankelijke beknopte samenvatting van het rapport. Met "wijken met een eenduidige bebouwing" bedoelen wijken waar veel vergelijkbare woningen staan, waardoor de aanpak van de woning kan worden gekopieerd. Woningcorporaties worden actief betrokken in het proces. Hoe de financieringsopties eruit komen te zien moet nog worden uitgewerkt.	Door het gehele document is waar mogelijk het taalgebruik toegankelijker gemaakt. Stakeholders vervangen door belanghebbenden. Toelichting toegevoegd in voetnoot (p. 23) In de bijlage is een kaart toegevoegd met de buurtnamen (zie bijlage 8)
---	---	---

Algemeen: In deze visie komt niet naar voren wanneer de doelstelling van 49 % niet kan worden gehaald hoe we dit proberen wel te halen. (praten niet over de Brussel eis want dat is niet realistisch) Er is nergens bij bepaalde aannames ook risico's benoemd. Het is weinig smart omschreven. Risico: 1: Burgers zijn op dit moment meer bezig hoe ga ik alles betalen met de huidige inflatie (er wordt weer gezegd gaat naar beneden maar ik geloof er niet zo in) 2: Burgers zijn op dit moment meer bezig hoe gaat ons leven verder met de Covid 19 3. Alle maatregelen welke moeten worden uitgevoerd moet wel door handjes worden uitgevoerd welke er op dit moment en in de toekomst niet zijn. We willen veel woningen bouwen en ook nog een transitie in dezelfde 10 jaar realiseren. 4. Levering van materialen. 5. Hoeveel overlast gaan de burgers krijgen met alle wegen, voet en fietspaden welke open worden gehaald. Overlast is eindig. 6. Zijn alle varianten te managen door heel Roermond? Deze risico's worden totaal niet benoemd en dit gaat wel meespelen. (politici zullen wel weer zeggen we halen dit wel, maar dat is niet realistisch). Daarom vind ik het belangrijk dat dit soort risico's ook in dit geheel moet worden mee genomen.	In het Landelijke Klimaatakkoord is afgesproken hoe wordt gewerkt aan het halen van de doelstelling van 49%. De warmtetransitie vormt een onderdeel hiervan. Het Rijk zowel als de gemeente Roermond zijn zich ervan bewust dat betaalbaarheid is grote rol speelt in de transitie (zie sectie 3.3. en 5.4.). Om overlast te beperken zoeken we koppelkansen op met andere werkzaamheden in de gebouwde omgeving. Koppelkansen zijn meegenomen in de analyse. Hoewel we niet op alle risico's als gemeente direct invloed hebben is het een terecht punt dat het belangrijk is dat deze worden benoemd. Bij het opstellen van een concreet projectplan zal ook een risicoanalyse worden toegevoegd.	Risico's met betrekking tot de uitwerking en van de warmte transitie zijn benoemd in hfst. 5. (paragraaf 5.1 VI)
Vragen: 1: blz. 2, 9 en 10 graag onderbouwing van de aardgascijfers. Hoe kom je er aan. 2. blz. 3 De analyse is daarom al schetsmatig op straatniveau uitgewerkt. Is het niet handig om deze als bijlage bij te voegen? 3: blz. 4 en 31 Enexis. Heeft deze netbeheerder al in kaart gebracht de wijken welke men wil aanpakken of daar het netwerk voldoende capaciteit heeft om alle electra te begeleiden? IK heb zelf	1. Dit zijn de meest recente cijfers uit de klimaatmonitor over het jaar 2019. 3. Enexis heeft verschillende mogelijke scenario's en de daar bijhorende noodzakelijk netverzwaringen in kaart gebracht. In het vervolgtraject zal voortdurend worden afgestemd met Enexis (zie paragraaf 5.1, VI).	1. Voetnoot toegevoegd op p. 10. 2. Kaarten zijn toegevoegd (p. 32 & 33).

heel veel te maken met netwerkbeheerders en dat is in mijn vakgebied de grootste risico. Netwerkbeheerders komen nooit hun afspraken na, planning wordt nooit gehaald of een andere smoes. Ik vind dat hier toch meer in deze visie moet komen hoe daar mee om te gaan want deze zijn wel essentieel. 4. blz. 17 verkenningbuurten zijn opgesteld uit de MCA (bijlage 2). Graag een onderbouwing van deze lijst. Nu kan iedereen denken men wil deze buurten als eerste doen dus ze worden zo omschreven in de MCA dat ze bovenaan staan. De tekst is leuk maar dat zal met een onderbouwing wat duidelijker worden en is smartere dan nu het geval is. 5. blz. 19 kan er een voorbeeld benoemd worden waar aquathermie al is toegepast. Kunnen burgers of de personen welke dit moeten beoordelen het opzoeken en er wat van vinden. 6. blz. 19,20 Welk risico zit aan de lagetemperatuur restwarmte vast om dit te betrekken van een particulier bedrijf? Bijv. het bedrijf wordt overgenomen en gaat hier weg, of er komt een nieuwe eigenaar en gaat meer geld vragen voor het leveren van de restwarmte. 7. blz. 29 Punt 5 Waarom staat dit hierin. Dit is naar mijn mening niet waar want door alle maatregelen welke wij als gemeente nemen om van het gas af te gaan zal het verdien model van de overheid deuken oplopen en zal er ergens toch belasting geheven moeten worden waardoor het toch weer duurder wordt. Ik zou met deze zinsnede toch anders omschrijven u gaat een verwachting scheppen die in de toekomst niet realistisch is. 8. Solvay heeft allemaal zonnecellen geplaatst wat gebeurt hiermee?	4. De criteria die zijn gebruikt in de MCA en de weging die hieraan is toegekend staan al beschreven in bijlage 2. Daarnaast is het belangrijk om te benoemen dat de verkenningbuurten die uit de MCA komen een startpunt zijn, belangrijker vinden wij de vervolgesprekken in de buurten. 5. Voor voorbeelden van technieken verwijzen wij u door naar https://aardgasvrijewijken.nl/proeftuinen/huidigeproeftuinen/default.aspx 6. Als een warmtenet bedrijven als warmte bron gebruikt wordt vaak gekeken naar het aansluiten van aanvullende warmtebronnen om het risico te verkleinen. Zie bijvoorbeeld het warmtenet van SER (3.5.1.). Het SER is een warmtenet dat gevoed wordt door lagetemperatuur restwarmte van Smurfit Kappa Roermond Papier. Later kunnen er ook andere bronnen op het net worden aangesloten (zoals datacenter, aquathermie, zonnecollectoren, ondergrondse opslag of andere fabrieken). 8. Niet relevant voor de Warmtevisie.	6. Toelichting toegevoegd (p. 17 en 45). 7. Punt 5 genuanceerd.
Uit het concept blijkt dat (de gemeente Roermond net als verbijsterend Nederland) geen visie heeft op een opgedrongen maatregel uit Brussel. In de gekozen wijken wonen daar ook wethouders, gemeenteraadsleden? Daarbij, als u thermen	Naast deze rapportage zullen we een interactieve webpagina van de Transitievisie Warmte beschikbaar stellen voor inwoners en ondernemers (de Storymap). De Storymap kan gezien worden als een toegankelijke beknopte samenvatting van het rapport.	Door het gehele document is waar mogelijk het taalgebruik

als stakeholders gaat gebruiken en andere ambtelijke taal om te communiceren met de inwoners van Roermond lijkt me dat niet bijdragen aan het "verkoopplaatje".		toegankelijk gemaakt.
1. Op pagina 13 wordt geschreven over "er is nadrukkelijk gekeken naar beschikbaarheid van groen gas en bijvoorbeeld waterstof...." in principe lijkt waterstof best een goed alternatief, huidige infrastructuur lijkt daar vrijwel voor geschikt en je kunt deze met zonnestroom opwekken (waardoor je piekbelasting door veel zon kunt oplossen). Waarom wordt er dan niet gekeken om de 20% reductie voor 2030 primair te zoeken bij de grootverbruikers, zodat huishoudens wellicht t.z.t. over kunnen stappen naar waterstof? Dit wil natuurlijk niet zeggen dat je niets moet doen bij de woningen (betaalbare isolatiemaatregelen zijn nooit weg) maar dan verleg je voor nu de focus. 2. Commentaar op document: Tabel 1 vind ik niet duidelijk, geen idee wat de euro-teken wil zeggen, één euroteken niet duur maar veel voordeel? Hoe moet je de verhouding m.a.w. zien. 3. Er wordt gesproken over leningen m.b.t. verduurzaamheid. Dat lijkt me ook nodig voor duurdere zaken. Hierbij moet er denk ik wel aan gedacht worden dat het hebben van een lening ook gevolgen kan hebben voor andere leningen (of andere leningen die gevolgen hebben voor je verduurzaming lening). 4. Er zijn gemeenten waarbij je zo'n cadeaubon kunt krijgen voor handige apparaatjes, bijv. een tool die je verbruik inzichtelijk maakt. Zulke dingen helpen wellicht wel bij bewustwording en het ver van je bed show te voorkomen. Ik denk dat promoties (flyers, folders enz.) ook geld kosten, ik denk dat zo'n cadeaubon indirect ook gewoon promotie is maar dan zet je individuen wel aan tot handelen 5. Persoonlijk denk ik dat het concretiseren van zaken ook handig kan zijn. Geef bijv. schattingen wat het verduurzamen kan kosten voor een	1. Voor bedrijven waar aardgas voornamelijk in de bedrijfsprocessen gebruikt wordt (voornamelijk industrie) is landelijk besloten om deze via een ander traject te verduurzamen. De landelijke doelstelling om voor 2030 ca. 20% van de bestaande woningen van het aardgas af te halen is dus alleen gericht op woningen (en ook andere gebouwen waar aardgas wordt gebruikt voor ruimteverwarming). We hebben deze doelstelling vertaalt naar 20% besparing in de gebouwde omgeving omdat we verwachten dat voor 2030 slechts een beperkt aandeel van de woningen aardgasvrij zal worden. Er valt echter al wel veel te besparen door middel van isolatie. Het is nog onzeker op welke termijn waterstof (en groen gas) op grote schaal beschikbaar komen. Verder is het de vraag of waterstof ook echt voor de woningen gaat worden toegepast of voornamelijk voor de industrie en transport. Dat zijn sectoren waar o.a. hoge temperaturen nodig zijn, iets dat lastiger te bereiken is met andere duurzame alternatieven. Mogelijk dat we in de toekomst waterstof alsnog gaan toepassen. We houden de ontwikkelingen rondom waterstof (en groen gas) in de gaten. Bij actualisatie van de TVW (elke vijf jaar) wordt dit meegenomen. 4. Dit vormt geen onderdeel van deze visie op hoofdlijnen. Uw suggestie wordt meegenomen in voor het vervolgetraject. 5. Er zal een storymap van de rapportage worden gemaakt waarin algemene bedragen worden benoemd. Op het huidige abstractieniveau is het nog niet mogelijk om referentiewoningen in de gemeente door te rekenen. In het	2. Toelichting toegevoegd.

aantal referentiewoningen. Bijv Woning X met woz van Y en uit bouwjaar Z waarbij je de wanden isoleert, kruipruimte, zonnepanelen enz. wat dit kost. En dat voor verschillende woningen.	vervolgtraject van de wijkuitvoeringsplannen zal dit op wijkniveau gebeuren.	
1. Mijns inziens valt of staat alles met de bereidheid van bewoners, huurcorporaties, gemeente om hieraan deel te nemen en te investeren. In hoeverre willen zij volledig of gedeeltelijk de kosten dragen? Dit wordt in het rapport nauwelijks genoemd. Door lage inkomsten zal een groot deel van de bewoners dit niet kunnen. De meer vermogenden zullen dit wel doen als zij er op termijn geld aan verdienen. Dan zijn we echter jaren verder. 2. Suggestie “alle nieuwbouw energie neutraal bouwen “ 3. Suggestie “Daar waar mogelijk alle openbare gebouwen voorzien van zonnepanelen “ Niet alleen de genoemde wijken, maar in geheel Roermond punten 2 en 3 promoten en mogelijk maken. 4. De beschreven voorlichtingscampagne zal heel veel tijd kosten. Ik ben bereid om, indien mogelijk, daar tzt in te ondersteunen.	1. Betaalbaarheid is een belangrijk uitgangspunt van de Transitievisie Warmte. We hebben hierbij in het bijzonder aandacht voor energiearmoede. 2. Nieuwbouw moet sinds 2020 (bijna) energieneutraal zijn (en dus ook aardgasvrij). 3. We zijn op dit moment bezig met het opstellen van een routekaart voor verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Daarin stippelen we de route uit hoe we ons eigen vastgoed gaan verduurzamen. Zonnepanelen zijn hier een onderdeel van. Er zijn al een aantal grote gemeentelijke gebouwen voorzien van zonnepanelen.. Naast de focus op de genoemde wijken zetten we in op een gemeentebrede aanpak voor verduurzaming en het aardgasvrij-ready maken van gebouwen. 4. Wij zijn blij met uw aanbod. Uw aanbod zal in het vervolgtraject worden meegenomen.	Leidt niet tot aanpassing en van de visie.
wat opvalt is dat bij de verkenning buurten een buurt van oud bouwjaar, zoals de binnenstad, ontbreekt. het zijn buurten uit de jaren 70 veelal met als enige variatie het percentage koop.(vliegeniersbuurt, kastelenbuurt, componistenbuurt.) herten is uit de jaren 1995/2015 met 80% koop. tegelarijeveld-broekhin dateert globaal uit 1945/1975 met 34% koop. verder is het een goed stuk.	In samenspraak met de betrokken belanghebbenden is het criterium “technische staat van gebouwen” meegenomen in de Multicriteria-Analyse. De belanghebbenden hebben dit criterium 12 van de 100 punten toegekend als weging. Het criterium is gescoord op basis van kansen voor no-regret maatregelen. Per categorie is, op basis van bouwjaren, een inschatting gemaakt van het gebruik van no-regret maatregelen en de technische en economische haalbaarheid daarvan. Op basis hiervan is er een prioriteit toegekend aan de verschillende categorieën. Deze prioriteit geeft aan of	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

	het vanuit technisch oogpunt slim is om snel te starten met de transitie in de buurten uit deze categorie of juist voor de hand ligt om nog even te wachten. Naoorlogse gebouwen en gebouwen die rond de eeuwenwisseling zijn gebouwd scoren hoger op dit criterium. Daarnaast zijn er ook andere criteria meegenomen waarop deze buurten in zijn geheel het beste op scoren (zie bijlage 2).	
Pagina 2: In 2030, 20% van de woningen aardgasvrij te maken is niet ambitieus genoeg Pagina 2: mijn advies: neem contact op met Traais Energie Collectief in Terheijden. Zij gaan alle bewoners aansluiten op een warmtenet in 2022. Dus 100% in 2022 en niet 20% in 2030!" https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/23/het-brabantse-dorp-terheijden-maakt-de-aardgasvrije-plannen-wel-waar-a4066511 Pagina 11: 2.3 Het is niet fijn wanneer de getalen niet consistent zijn. Dat geeft de indruk dat het document niet zorgvuldig is gemaakt. Op p 9 staat total=9554 TJ; 26% daarvan zijn Gebouwde Omgeving dus 2484 TJ. Dit wordt onderverdeeld in 1410 TJ voor woningen en 1097 TJ voor industrie, dus 2507 TJ. Dat is niet gelijk aan 2484 TJ. Graag alle getalen en verhouding in dit document consistent maken. Pagina 22: 3.7.2 Het isoleren van woningen is inderdaad erg duur. De enige manier om dit snel te doen is dat de gemeente alles betaald. Pagina 28: 4.5 het bedrijf perspectivity.org heeft veel ervaring mbt het aangaan van gespreken over de energietransitie. Zie https://perspectivity.org/nl/het-drentse-energieverhaal-inwoners-aan-het-	Pagina 2: Deze ambitie sluit aan bij de landelijke ambitie voor aardgasvrij, na 2030 zal een versnelling plaatsvinden. Pagina 2: We zijn bekend met deze Proeftuin uit het Programma Aardgasvrije Wijken en gebruiken de kennis en ervaring uit deze en andere proeftuinen. De gemeente Roermond doet samen met diverse partners ook mee aan dit programma met de Proeftuin Tegelarijeveld. Pagina 11: De percentages op p.9 zijn afgerond, waardoor afrondingsverschillen ontstaan. Pagina 22: Er zijn niet voldoende gemeentelijke middelen om dit te bekostigen, daarom zullen andere financieringsopties moeten worden verkend. Pagina 28: Bedankt voor uw suggestie. Pagina 45:	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

woord/ . Wellicht kan dit bedrijf helpen met de "verdiepende gespreken" Pagina 43: Asfaltwarmte, wat een geniaal idee! We hebben zeer veel asfalt in Nederland, dus deze techniek is veelbelovend lijkt mij. Pagina 45: RES: in RES1.0 staat dat het doel is om de opwarming te n vbeperken tot 2 C (ik heb het rapport in zijn geheel gelezen). Dit getuigd van weinig ambitie. Zoals op p 44 aangegeven willen we de opwarming to 1.5 C beperken. Graag die 1.5 C als uitgangspunt nemen in dit document.	Het streven om de opwarming tot 1,5 graden Celsius te beperken is een internationale ambitie (zie bijlage 4). De warmtetransitie is een van de velen dingen die worden gedaan om dit streven te halen.	
Opmerkingen in het pdf document gemaakt zie deze map	Het zijn teveel opmerkingen en suggesties om hier een voor een te bespreken.	Opmerking en gedeeltelijk verwerkt in rapportage .
Ik mis volgens mij (al bladerend en lezend) de tussenstap die voor de komende 10 .. 20 jaar een oplossing kan zijn voor zonder idioot hoge aanschafkosten als tussenstap naar aardgasvrij. De zogenaamde hybride warmtepomp. Die zijn er tegenwoordig ook inoandige modellen in het formaat van een cv – ketel. - https://www.essent.nl/content/overessent/actueel/index.html/in-venlo-zijn-warmtepompen-gekoppeld-aan-de-cv-ketel/ - https://www.installatie.nl/nieuws/hybride-warmtepomp-zonder-buitendeel/ En mocht waterstof ooit gas vervangen blijf je mogelijk houden om de cv te vervangen door een waterstof cv ketel (of wat tegen die tijd er is.)	De hybride warmtepomp wordt als een mogelijke tussenoplossing genoemd in de rapportage. Het is nog onzeker op welke termijn waterstof (en groen gas) op grote schaal beschikbaar komen. Verder is het de vraag of waterstof en groen gas ook echt voor de woningen gaan worden toegepast of voornamelijk voor de industrie en transport. Dat zijn sectoren waar o.a. hoge temperaturen nodig zijn, iets dat lastiger te bereiken is met andere duurzame alternatieven. Dat is de reden waarom we voorlopig voor de gebouwde omgeving zoeken naar andere alternatieven zoals een warmtepomp of	

Wat betreft stadsverwarming, als ze me die zouden aanbieden dan geen interesse. Je bent veel te afhankelijk van één aanbieder. <i>".. Mogelijke bronnen zijn bijvoorbeeld Smurfit Kappa Roermond Papier, Giesen Vlees en Vleeswaren, Datacenter The Factory of Cellnex...."</i> En wat al die bedrijven failliet gaan / vertrekken ? Anyways, ben zelf wat bezig. Drie jaar geleden alles kunststof kozijnen, dit jaar is vloerverwarming aangelegd, volgend jaar wil ik zo'n hybride pomp laten plaatsen.	een warmtenet. Mogelijk dat we in de toekomst waterstof alsnog gaan toepassen, maar dat dit voor 2030 gaat gebeuren is zeer onwaarschijnlijk. We houden de ontwikkelingen rondom waterstof en groen gas in de gaten. Bij actualisatie van de TVW (elke vijf jaar) wordt dit indien nodig meegenomen. Door meerdere warmteleveranciers toe te laten op een open warmtenet, kan het risico van afhankelijkheid worden beperkt.	
1. Bij WKO (pg 41) zou ik zeker ook de risico's benoemen voor het grondwater. Anders lossen we het ene probleem op en krijgen we er een ander voor in de plaats. Zie bijvoorbeeld: https://www.waterforum.net/inspectie-en-rivm-wijzen-op-risicos-grondwater-bij-aanleg-bodemenergiesystemen/ en https://www.drinkwaterplatform.nl/omgeving/wet-risicos-en-kansen-wkos-voor-drinkwaterbronnen/ 2. Bij Groen gas en waterstof (pagina 16) staan op de kaart clusters aangegeven met oude en monumentale panden (vóór 1920). Onze woning (in het Vrijveld) is van 1920 en net als het hele blok (Thorbeckestraat / Robert Regoutstraat / Charles Ruyssstraat / Notenboomlaan) een rijksmonument. Op de kaart staat dit echter niet aangegeven. Het lijkt me dat ook deze huizen binnen de categorie groen gas en waterstof zouden moeten vallen. 3. Ik hoop dat bij de geen spijt maatregelen ook simpele besparingen (ook voor verkeer) meegenomen kunnen worden. Daarbij denk ik specifiek aan het gratis op kunnen pompen van autobanden om zo benzine en kosten te besparen. Dit geeft ook een positief signaal aan bewoners. De huidige	1. Bij het aanleggen van een WKO moet rekening worden gehouden met de invloed op de ondergrond. Hiervoor gelden dan ook diverse restricties (zoals een verbod in drinkwaterbeschermingsgebieden). 2. De warmtekoers geeft voornamelijk richting op buurtniveau en is indicatief. De vlekken met oude en monumentale panden zijn geschetst waar meerdere panden van vóór 1920 staan. Het is denkbaar dat andere woningen, zoals het blok (Thorbeckestraat / Robert Regoutstraat / Charles Ruyssstraat / Notenboomlaan) in de toekomst wel op groen gas of waterstof zullen worden aangesloten. 3. De Transitievisie Warmte gaat over op het duurzaam verwarmen van de gebouwde omgeving. Verduurzamingsmaatregelen voor bv. mobiliteit vormen hier geen onderdeel van. M.b.t. uw suggestie over het uitlenen van gratis meters/apparaten om	Leidt niet tot aanpassing van de visie.

situatie (betalen voor het oppompen van banden bij een tankstation) zal ertoe leiden dat mensen dit langer uitstellen en leidt zo tot extra milieubelasting. Verder zou ik het ook wenselijk vinden als de gemeente (of andere partijen) gratis meters/apparaten uitlenen die bijvoorbeeld sluipverbruik of warmtelekkages zichtbaar maken. Die meters/apparaten kunnen dan van huis naar huis gaan – waarbij er wellicht bewoners (actieve omwentelaars) zijn die de verschillende huiseigenaren hierbij willen helpen – eventueel na zelf een kleine opleiding gehad te hebben en/of tegen een kleine vergoeding.	sluipverbruik op te sporen of warmtelekkages zichtbaar te maken: dit zou een actie m.b.t. energiebesparing kunnen zijn, die we in gedachten houden voor het vervolg op de visie. Wellicht zouden (vrijwillige) energiecoaches hierin een rol kunnen spelen.	
--	--	--